

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

בפני כב' השופט שמואל בר יוסף

מבקשת מ.מ.ש.ב.

ע"י ב"כ עו"ד צ. סמוכה

נגד

משיבים 1.ש.פ.

ע"י האפוטרופסית לרכוש, עו"ד ק. פילוסוף

2. ש.א.

3. ל.ש.ח.

4. ע.פ.

5. מ.ס.

6. א.ר.

המשיבות 5-6 ע"י ב"כ עו"ד מ. בר-און ור. בן-צור

החלטה

האם יש למבקשת, אשתו של המשיב 1 (להלן: ש'), שאיננה מתגוררת עמו משך כשמונה שנים, מעמד לעתור לביטול האפוטרופסית שמונתה לש' ולעתור לביטול הסכמים שנכרתו בשם ש' ואושרו על ידי בית המשפט?

העובדות הצריכות לעניין

1. ש', כיום כבן 85 שנים, נישא בשנת 2011 למבקשת. מדובר בנישואין שלישיים הן של ש' והן של המבקשת.

2. המשיבים 2-4 הם ילדיו של ש' מנישואיו הראשונים (להלן: הילדים). המשיבות 5-6 (להלן: האחיות) הן אחיותיו של ש'.

3. ש' חלה באלצהיימר. בפסק דין שניתן ביום 29.4.2013 בא"פ 58815-01-13, מונתה עו"ד קרין פילוסוף זרניצקי (להלן: האפוטרופסית) כאפוטרופסית לרכושו של ש', בעוד המבקשת מונתה כאפוטרופסית לגופו. זמן קצר לאחר מכן, ביום 30.7.2013, הגישה המבקשת תלונה במשטרה כנגד ש', והוא הורחק על ידי המשטרה מדירת המגורים. למחרת (31.7.2013) הגישה המבקשת (במסגרת א"פ 58815-01-13) בקשה ליתן צו המאריך את הרחקתו של ש' מדירת המגורים. בהחלטת כב' השופטת ש. גליק מיום 1.8.2013 נאמר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 1 (בין השאר) – "מהמתואר בבקשה ספק בעיני אם המבקשת מתאימה לשמש כאפוטרופה
- 2 לגופו של החסוי". ביום 11.8.2013 הודיעה המבקשת, שהיא מבקשת לחדול מלשמש
- 3 אפוטרופסית לגופו של ש', ועותרת למינוי אפוטרופוס נטרלי. סמוך לאחר מכן מונתה
- 4 האפוטרופסית כאפוטרופסית זמנית לגופו של ש' ולאחר מכן כאפוטרופסית קבועה (ביום
- 5 13.8.2017 מונתה המשיבה 2, בתו של ש', כאפוטרופסית לגופו).
- 6 4. ביום 9.9.2013 הגישה המבקשת בקשה לקביעת מפגשים בינה לבין ש' (תמ"ש 17397-09-13, להלן: הבקשה לקיום מפגשים). הבקשה נדחתה בפסק דינה של כב' השופטת גליק מיום 14.12.2015, בו נקבע (בין השאר), לאמור: "כאשר עסקינן בתוך (בתיק – שב"י) אפוטרופסות, המטרה העיקרית היא לדאוג לרווחתו ולטובתו של נשוא האפוטרופסות, ונשוא האפוטרופסות הוא החסוי, לפיכך, אין מקום להיעתר לבקשתה של התובעת, שתביעתה נובעת מהאינטרסים שלה...לא יתכן להשתמש בפלטפורמה של תיק האפוטרופסות, "כאקדמון" לתיקים שטרם הוגשו לבית המשפט...". המבקשת ערערה על פסק הדין (עמ"ש 49597-01-16), אך הערעור נמחק לפי בקשתה מיום 5.9.2016, בה נכתב: "בינתיים מצבו של החסוי החמיר הוא סיעודי ביותר. נשכרו עבורו שני מטפלים 24 שעות. אינו מכיר איש ולכן לא נשאר טרם (כנראה, טעם – שב"י) וסיכוי כי הוא יכיר את המבקשת".
- 16 5. סמוך לאחר הגשת הבקשה לקיום מפגשים, הגישה המבקשת תביעת מזונות נגד ש' (תמ"ש 56597-11-13, להלן: תביעת המזונות) ובקשה לפטר את האפוטרופסית (א"פ 47002-11-13, להלן: בקשת הפיטורין). בדיון שהתקיים בבקשת הפיטורין ביום 31.12.2014 הצהיר ב"כ המבקשת כדלקמן: "הגענו להבנות, לפיה התביעה תידחה ללא צו להוצאות, עו"ד זרניצקי תישאר האפוטרופא הקבועה לרכוש. הצדדים הגיעו להבנות". לנוכח המוצהר נדחתה בקשת הפיטורין. ביום 20.9.2015 ניתן, בהסכמה, פסק דין בתביעת המזונות, לפיו חויב ש' לשלם למבקשת סך של 20,000 ₪ לחודש למשך 36 חודשים.
- 23 6. משך כשמונה שנים, ממועד הרחקתו של ש' מדירת מגוריו עם המבקשת ועד היום, אין קשר בין המבקשת לש'.
24
- 25 7. ש' כרת שלושה חוזים, שהרקע לכריתתם הוא כדלקמן:
26 7.1. הסכם בין יורשים – ש' והאחיות ירשו מכוח צוואת הוריהם (להלן: ההורים, הצוואה) מניות בשני תאגידים, שאחד מהם היא חברת מ.י בע"מ (להלן: החברה). אין חולק שבבעלות החברה נכסי מקרקעין בשווי של עשרות מיליוני ₪.
- 29 בכלל זה בבעלות החברה דירות שהוקמו בפרייקט שהוכר כ"מ.מ.", ולכן החברה הייתה מנועה למוכרן משך מספר שנים. בצוואה נקבע, שבתום אותן שנים תפורק החברה וכל אחד
- 30

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

מילדי ההורים יקבל את המגיע לו. דא עקא, התברר שפירוק החברה יגרור חבות במס, שהוערכה בסכום העולה על 30% משווי הנכסים שיחולקו. משכך, חתמו האחיות ושי (באמצעות האפוטרופסית) על הסכם (להלן: ההסכם בין יורשים), המסדיר את זכויותיהם בחברה, לאור הסכמתם לא לפרק את החברה (אלא בתנאי ההסכם).

7.2. הסכם עם הילדים - שי והילדים היו שותפים בדירה בתל אביב, כפועל יוצא מירשת אשתו הראשונה של שי, היא אם הילדים. שי ביקש למכור את הדירה בתל אביב ולכן כרת עם הילדים הסכם, לפיו הם יירשמו כבעלים של חלק יחסי מבית שרכש בהרצליה. לימים ביקש שי למכור גם את הבית בהרצליה, ולהן התחייב בכתב להעביר לבעלות הילדים דירה ברח' א.צ, תל אביב (להלן: הדירה בא.צ). דא עקא, משעה שהדירה בא.צ היא בבעלות החברה, נוצר קושי להעביר אותה על שם הילדים. יתירה מזו, הילדים טענו שההסכם בין יורשים מסכל את זכויותיהם בדירה בא.צ.

7.3. ההסכם שאושר - ביום 15.6.2020 התקיים במסגרת א"פ 32889-06-19 דיון, במסגרתו הגיעו שי (באמצעות האפוטרופסית), הילדים והאחיות, בסיוע בית המשפט, להסכם (להלן: ההסכם שאושר) כדלקמן:

”

1. התחייבותו של מר ש.פ. כלפי ילדיו, בנוגע לדירה ברחוב א.צ תל אביב, תומר ברישום זכויות על דירה המצויה ברחוב ק.ה תל אביב...

2. בית המשפט ימנה שמאי, על מנת שישום את שווי הדירה בא.צ ואת שווי הדירה בק.ה.

3. עם קבלת השמאות, תחתום האפוטרופוס לרכוש על תצהירי מתנה, לפיהם יועבר חלק יחסי מהדירה בק.ה, על שם הילדים, בחלקים שווים ביניהם, באופן שישקף את היחס בין הדירה בא.צ לדירה בק.ה.

4. מהחודש שלאחר קבלת השמאות, יהיו זכאים הילדים לחלק יחסי משכר הדירה המתקבל בגין הדירה בק.ה, ככל שתושכר. בה במידה, יישאו הילדים בחלק יחסי של ההוצאות החלות על בעלים, בנוגע לאותה דירה. האפוטרופוס לרכוש, תעסוק בנושא השכרת הדירה ותשלום ההוצאות גם עבור הילדים. מוסכם, כי במידה שהאב יזדקק לכספים לצרכיו השוטפים, מסכימים הילדים שהאפוטרופוס לרכוש תשתמש גם בחלקם בשכר הדירה, למימון אותם צרכים.

5. הילדים מצהירים, שאינם חפצים לפרק את השיתוף בדירה בק.ה, עד אריכות ימיו ושנותיו של אביהם.

6. בשכר טרחת השמאי יישאו מר ש.פ. – מחצית, הילדים – מחצית.

7. כל צד יישא במס החל עליו על פי דין, במידה שיחול מס, בגין המתנה הנ"ל.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

8. ביהמ"ש יאשר את הסכם החלוקה בין יורשים.

9. לא יהיה באישור הסכם החלוקה בין יורשים, כדי לגרוע מזכותה של גב' ש.א.

לטעון טענות באשר לדירה ברחוב י.ג. תל אביב, או כדי לגרוע מזכותו של מר ש.פ.

לטעון טענות שכנגד.

ההסכם אושר וקיבל תוקף של פסק דין.

8. להשלמת התמונה יצוין, שש' והמבקשת חתומים על שלושה הסכמים רכושיים (מיום 22.11.2009,

מיום 24.10.2010 ומיום 28.8.2011). ניתן לסכם את התוצאה המשפטית של שלושת ההסכמים,

בקליפת אגוז, בשלושה: קיומה הפרדה רכושית מלאה, העברת זכויותיו של ש' בדירה בשכונת

א.ח. תל אביב לבעלותה של המבקשת, והבטחת זכות המגורים של ש' בדירה הנ"ל לאריכות ימיו

ושנותיו.

טענות הצדדים

9. טענותיה של המבקשת, בתמצית, הן כדלקמן:

9.1. ש' כתב צוואה עליה הודיע למבקשת ולבנותיו, המחוזקת בידי פרקליטו העסקי, עו"ד א.ד.

בתביעה שהגישו הילדים נגד ש' (תמ"ש 11-12-27379, להלן: תביעת הילדים) נאמר, שש'

הודיע לבתו, המשיבה 3, אודות נישול הילדים מעיזבונו והורשת כל רכושו למבקשת.

9.2. בסעיף 1 להסכם שאושר, הומרה התחייבותו של ש' לגבי הדירה בא.צ. ברישום זכויות בדירה

ברח' ק.ה. תל אביב (להלן: הדירה בק.ה). השיקולים מאחורי ההמרה אינם ענייניים,

ומטרתם היא לסכל את צוואתו של ש' "שם כנראה צווה הפנטהאוז למבקשת" (לשון סעיף

11 סיפא לבקשה).

9.3. האפוטרופסית לא ביצעה את תפקידה כראוי. בכלל זה, היא לא פעלה כראוי במסגרת

החברה לרבות בכל הנוגע לנכסים המוחזקים במסגרתה. בכלל זה, לא בדקה האפוטרופסית

את פעילות האחיות במסגרת החברה ואת נכונות חוות הדעת מטעמן, בעטיין נערך ההסכם

בין יורשים.

ההסכם נותן למשיבה 6 זכויות שאינן מגיעות לה, כמו כן הוא מונע מש' לרכוש את הדירה

בק.ה. במחצית מערכה. בכלל זה, שכרה האפוטרופסית מהחברה דירה למגורי ש', הגם שיש

לו דירות באותו בניין.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 9.4. המבקשת היא בגדר 'מעוניין בדבר' כמשמעותו בסעיף 44 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: החוק), הן בהיותה יורשת של החסוי (בין על פי צוואה ובין על פי דין) והן כאשתו.
- 9.5. לנוכח האמור, עותרת המבקשת לפטר את האפוטרופסית ולמנות אפוטרופוס אחר תחתיה. כמו כן עותרת המבקשת לבטל את ההסכם שאושר.
10. טענות המשיבים (ללא אבחנה מפי מי נטענו הדברים) הן, בתמצית, כדלקמן:
- 10.1. המבקשת לא הגישה בקשה למתן הוראות בטרם אושר ההסכם בין יורשים. המבקשת ידעה אודות אישור ההסכם טרם חלף המועד לערער על כך, אך לא הגישה ערעור.
- 10.2. המבקשת איננה חיה עם ש' משך שנים רבות וחתומה על הסכם הקובע הפרדה רכושית מלאה. לפיכך, המבקשת איננה 'צד מעוניין'. לנגד עיני המבקשת עומדים האינטרסים שלה ולא טובת החסוי.
- 10.3. אין בסיס עובדתי לטיעון, לפיו המבקשת היא יורשת (קל וחומר יורשת יחידה) של ש'. יתירה מזו, ליורש עתידי אין זכות למנוע מהמוריש לפעול ברכושו, ובכלל זה אינו יכול למנוע מאפוטרופוס לעשות כן.

דיון והכרעה

11. כאשר מתמנה אפוטרופוס לאדם, נוצרים בינו לבין האדם יחסי נאמנות (עא 4377/04 גל גורן הולצברג נ' אביבה מירז (22.7.2007), להלן: פרשת הולצברג, סעיף 167 לחוק). האפוטרופוס הוא גם נאמנו של בית המשפט הממנה אותו, שהרי בבסיס המינוי מונחת מסקנת בית המשפט, לפיה האפוטרופוס הוא מי שנראה לו בנסיבות העניין מתאים יותר לטובת האדם (סעיף 35(א) לחוק). מערכת נאמנויות כפולה זו מבססת חזקה, שאפוטרופוס ממונה פועל בהתאם לחובותיו לטובת האדם. פיקוח על אפוטרופוס הוא של האפוטרופוס הכללי (סעיף 167 לחוק) ושל בית המשפט.
12. סמכות הפיקוח של בית המשפט קבועה בסעיף 44 לחוק, שזה לשונו: בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשו של האדם שמונה לו אפוטרופוס, האפוטרופוס או של היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו או של צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לתת לאפוטרופוס הוראות בכל עניין הנוגע למילוי תפקידיו; וכן רשאי בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס, לאשר פעולה שעשה.
- הנה כי כן, לא כל אדם רשאי להמריץ את בית המשפט לתת הוראות לאפוטרופוס, אלא רק 'מעוניין בדבר'. מהותו של ה'דבר' היא עניין הנוגע למילוי תפקידיו של האפוטרופוס, כאמור בסעיף 44 עצמו. תפקידי האפוטרופוס מבוארים בסעיף 39(א) לחוק, לאמור: לדאוג לעניינים שנמסרו לו על ידי בית המשפט ולפעול לשמירת הזכויות, האינטרסים והצרכים של האדם ולקבל החלטות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 1 בקשר אליהם... לפיכך, כדי שיתאפשר למאן שהוא להגיש בקשה למתן הוראות לאפוטרופוס
2 ממונה (להלן: בקשה למתן הוראות), עליו להראות שעניינו הוא בטובתו של האדם, להבדיל
3 מאינטרס של המבקש. אכן, המטרות שמבקש מינוי האפוטרופוס להבטיח ראיות וחשובות הן,
4 ומבקשות אך את טובתו של החסוי, ולא כל מטרה אחרת (פרשת הוצלבג). ממילא השאלה האם
5 פלונית/הינם 'מעוניינים בדבר' ולכן ראוי לאפשר להם להניח בקשה למתן הוראות, תלויה נסיבות
6 היא. בראשן של אלה היא שאלת תום הלב, קרי – האם הבקשה מכוונת אכן לטובת האדם, או
7 שמא היא כסות לאינטרס אחר. לעניין זה ראוי לציין את החלטת כב' השופטת רוטשילד בתמ"ש
8 (ת"א 4940/00) (אליו הפנתה המבקשת, ובה ידובר להלן), לפיה 'מעוניין בדבר' עשוי להיות גם מי
9 שמסייע כלכלית לאדם ואינטרס כלכלי שלו עלול להיפגע. במקרה כזה, לא מדובר לטעמי
10 באינטרס של המבקש, אלא באינטרס של האדם להיתמך על ידי המבקש.
- 11 13. במקרה דנא תומכת המבקשת את מעמדה כ'מעוניינת בדבר' בשתי יתדות: האחת, מעמדה
12 כ'יורשת פוטנציאלית של ש'. השנייה, היותה אשתו המעוניינת בטובתו. האמת להיאמר, שאת
13 מרכז הבמה, הן בבקשה והן בדיון, תפס עניין הירושה הפוטנציאלית. רק בטיעונים שהוגשו לפני
14 מתן פסק דין זה צוינה טובתו של ש' כנימוק העומד בפני עצמו.
- 15 יורש פוטנציאלי
- 16 14. ירושה פוטנציאלית היא אינטרס של היורש הנטען ולא של האדם, ולכן איננה עילה להגשת בקשה
17 למתן הוראות. יתירה מזו, משעה שלא מדובר בזכות המוכרת בדיון, קשה להלום סיטואציה לפיה
18 אין עילה בדיון להניח הליך ייעודי כנגד המוריש (לעתיד) או כנגד יורשים אחרים, אך יש עילה
19 להניח בקשה למתן הוראות. בלשון אחרת, החוק שנועד אך ורק לטובתו של האדם לו מונה
20 אפוטרופוס, לא צריך לשמש אכסניה להגנה על אינטרס של צד ג' שאינו בר תביעה, ואשר אין בינו
21 לבין תכליתו של החוק ולא כלום. חריגה מן האמור אפשרית רק כאשר ברור לחלוטין, שמניעת
22 סיכול ירושה פוטנציאלית עולה בקנה אחד עם רצון בלתי ניתן לשינוי של האדם. מדובר
23 בסיטואציות לא שכיחות, בהן נהיר, בבחינת קרוב לוודאי, מי עתיד לרשת, ואף נהיר, בבחינת
24 קרוב לוודאי, שזכויות אלה לא ישונו עקב מצבו של האדם. במקרה כזה ניתן להסיק, שסיכול
25 האפשרות לרשת אינו עולה בקנה אחד עם טובת האדם במובנה הרחב, הכוללת את זכות ההורשה.
26 יפה לכאן מה שנפסק בת.א (ת"א) 7006-03-10 לימור גור נ' בנק הפועלים בע"מ - שד' רוטשילד
27 50 תל אביב (19.01.2016) (להלן: פרשת גור), לאמור:
28
29 באופן רגיל, לא הוכרה זכותו של "יורש פוטנציאלי" להגיש תביעה בחיי המוריש נגד גורם שעלול
30 להביא לכך שחלקו בעיזבון העתידי יפחת...רק במקרים חריגים, בנסיבות בהן ניתן להניח בסבירות
31 גבוהה כי זכויות הירושה העתידיות יתממשו וכשמתקיימת ההנחה כי האינטרסים של המוריש
32 והאינטרסים של היורש הפוטנציאלי זהים, אפשרו בתי המשפט צירופו של היורש הפוטנציאלי כצד
33 להליך, כשסברו שזכויותיו העתידיות עלולות להיפגע על-ידי פסק הדין (ההדגשה לא במקור).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

15. לפי טענת המבקשת "החסוי הודיע לתובעת וגם לבתו הגב' ל.ח. כאמור בסעי' 44 לתביעתה כי היורשת שלו בעשרות הדירות תהא המבקשת...לא ברור שיקולי האפוטרופוס בביצוע החילוף פרט לאפשרות של הכשלת צוואת החסוי, שם כנראה צווה הפנטהאוז למבקשת" (לשון סעיף 11 לבקשה). הנה כי כן, טענת המבקשת לירושה פוטנציאלית של ש' נסמכת על דברים שנטענו בתביעת הילדים. ראוי להביא את הדברים כלשונם: "לאחרונה, כפי שאמר נתבע 1 (ש' - שב"י) לתובעת 3 (המשיבה 3 כאן - שב"י), אף שונתה הצוואה של הנתבע 1, באופן המנשל סופית את כל התובעים (הילדים - שב"י) (חוץ משישאייר לתובעת 3 "משהו קטן")". עינינו הרואות, שאין בסיס להיסק לפיו המבקשת היא יורשת של ש' (קל וחומר יורשת יחידה), משני טעמים: ראשית, לא מדובר בידיעה של מי מהילדים, אלא לכל היותר בעדות שמועה באשר למה שש' לכאורה אמר למשיבה 3. שנית, גם אם שונתה צוואתו של ש' כנטען בתביעת הילדים, לא ניתן להסיק מכך, שדווקא המבקשת היא היורשת של עיזבונו. אף אין זה בלתי סביר שהמבקשת לא תירש, בשים לב להסכמים הרכושיים בין השניים, לרבות ההפרדה הרכושית הנובעת מהם. לנוכח האמור, לא מדובר בירושה פוטנציאלית שהיא בבחינת קרוב לוודאי, אף לא קרוב לכך. טענת המבקשת, לפיה היא עתידה לרשת את ש' איננה יותר מאשר משאלת לב. הוא הדין בטענה, לפיה המבקשת היא יורשת על פי דין של ש'. ירושה על פי דין הוכרה (ככל שהוכרה) כירושה פוטנציאלית רק מקום בו האפשרות הקרובה לוודאי היא, שאין צוואה. והנה בנדוננו, המבקשת עצמה טוענת שיש צוואה, ומכל מקום אין וודאות שכזו איננה קיימת. בנסיבות אלה, ברי שלא ניתן לטעון שירושתה הפוטנציאלית של המבקשת מגשימה את רצונו של ש', וממילא היא איננה בגדר 'מעוניינת בדבר'.
16. המבקשת חפצה להיסמך על מה שנפסק בת.א (חי') 1261/99 (לאון גולדרייך על-ידי עו"ד עפר נ' זיגמונד-זישה גליק (4.6.2002)), אך אין הנדון דומה לראיה. באותו מקרה לא היה לבית המשפט ספק של ממש שהמבקשות (כהגדרתן שם) יירשו בבוא היום את האדם (...ניתן להניח בסבירות גבוהה כי מה שהיה הוא שיהיה, וקשה להלום כי התובע יערוך עד לאריכות ימיו צוואה נוספת (הדגשה לא במקור)). על הבדל זה כבר עמד בית המשפט בפרשת גור, כאמור לעיל. יתירה מזו, באותו מקרה המבקשות עתרו, בשם האדם (טרם מינוי אפוטרופוס), להשבת רכוש שהועבר במתנה (לטענתן במרמה), ליורשים פוטנציאליים אחרים. ממילא היה רלוונטי לשמוע את עמדתן של המבקשות גם כיוזמות ההליך שנועד להגנה על רכושו של האדם (וזאת יש לזכור, כי היו אלו המבקשות, יחד עם אחיינים נוספים, שפעלו על-מנת להגן על האינטרסים של התובע, ובזכות פעולתן זו הגיש התובע את התביעה נושא תיק זה, מה שהביא למינויו של האפוטרופוס). גם במקרים אחרים הותנה מעמדו של בעל דין כ'מעוניין בדבר' בכך שירושתו הפוטנציאלית היא בבחינת קרוב לוודאי. כך, למשל, נפסק בבר"ע (חי') 657/06 (ברוכאל נ' אלשייך (13.5.2007)), לאמור: "...אם ניתן להניח בסבירות גבוהה מאד כי זכויות הירושה העתידיות של 'היורש הפוטנציאלי' יתממשו ויתגבשו עם פטירת המוריש, כדי זכויות חוקיות, כי אז ראוי לאפשר 'לירוש הפוטנציאלי' ליטול חלק בסכסוך הנוגע לרכושו של המוריש על ידי צירופו כצד מעוניין להליך (וכן ר' בש"א (חי') 702/05 איל"ן אגוד ישראל לילדים נפגעים נ' ד"ר טלמון (4.8.2005), סעיף 13 להחלטה). כפי שנקבע בפרשת גור, רק כאשר יש וודאות גבוהה שירושה פוטנציאלית תתממש,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 1 עשויה להתקיים זהות אינטרסים בין המוריש לעתיד לבין היורש הפוטנציאלי, וככל שכך ניתן
2 לשקול את צירופו להליך. אלא אינן הנסיבות במקרה זה.
- 3 17. לא למותר להדגיש, שגם במקרה של וודאות קרובה לירושה וזהות אינטרסים בין 'המוריש' לבין
4 'היורש', אין לאחרון זכות קנויה, שבית המשפט יידרש לעניין הירושה הפוטנציאלית על דרך
5 בקשה למתן הוראות. לבית המשפט מסור שיקול דעת רחב בשאלה, האם ראוי לנהל הליך של
6 בקשה למתן הוראות (עא 3284/19 שיף הזנפרץ נאמנים (2004) בע"מ נ' יוסף בר (31.1.2021),
7 להלן: פרשת שיף). בקשה למתן הוראות על פי החוק עניינה, כאמור, הגנה על אינטרסים של
8 האדם ולא של צד ג'. ממילא מסור לבית המשפט שיקול דעת רחב, הן בשאלה האם יש חשש
9 לפגיעה באינטרסים של האדם והן בשאלה האם בקשה למתן הוראות היא המסגרת הראויה לדון
10 בכך, גם בשים לב לאינטרסים 'צולבים'. לכן מסור לבית המשפט שיקול דעת רחב גם בשאלת
11 הסף, האם לאפשר התנעת הליך של בקשה למתן הוראות. הניסיון מלמד, שבקשות למתן הוראות
12 משמשות לא אחת אכסניה למאבקים פנים משפחתיים, שאין בינם לבין טובת האדם ולא כלום.
13 ניהולם של אלה גורם לאדם נזק, לרבות בכל הנוגע לריפוי ידיו של אפוטרופוס ממונה, גרימת
14 הוצאות שאינן מחויבות המציאות, והשחתת זמן שיפוטי שראוי לנצלו לטובת האדם. אכן, שומה
15 על בית המשפט לשקול את אינטרס ההורשה למול אינטרסים אחרים, שברגיל הינם וודאיים,
16 מידיים וחיוניים יותר. הדברים קל וחומר, לנוכח ההלכה הפסוקה באשר לבקשה למתן הוראות
17 כמסגרת דיונית ייעודית, שלרוב איננה מתאימה להכרעה בשאלות עובדתיות (הפסיקה עמדה על
18 כך שכלל, הליך של מתן הוראות אינו מיועד "לפתרון מחלוקות מהותיות בין נושא התפקיד לבין
19 צדדים שלישיים, ובוודאי כך כאשר הכרעה במחלוקת מחייבת דיון מורכב בהכרעה בעובדות
20 – פרשת שיף, ההדגשה במקור).
- 21 18. זאת ועוד, יש להבחין בין שיקול הדעת שיש לבית המשפט לאפשר ליורש פוטנציאלי להצטרף
22 להליך או להשמיע את עמדתו, לבין הכרה בירושה פוטנציאלית כביסוס לזכות בדין להיות צד
23 להליך. כאשר בית המשפט דן בנושא כזה או אחר הקשור לאפוטרופוסות, הוא רשאי לצרף כל
24 אדם או גוף כצד להליך (או לשמוע את עמדתו מבלי לצרפו פורמלית), ככל שבית המשפט סבור
25 שהדבר יועיל להכרעה (לעניין שמיעת קרובים, ר' סעיף 72 לחוק. לעניין צירוף, ר' סעיף 6(ה) לחוק
26 בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ח-1998, למצער על דרך היקש). צרוף כאמור אפשרי גם
27 כאשר סבור בית המשפט שיש לשמוע את עמדתו של יורש פוטנציאלי.
28 ברם, אפשרות זו, המסורה כל כולה לשיקול דעתו של בית המשפט, איננה מבססת זכות קנויה.
29 בלשון אחרת, האפשרות לצרף צד להליך, או לשמוע את עמדתו, איננה מבססת זכות בדין ליזום
30 הליך או להצטרף אליו. ממילא לא יכולה המבקשת להישמע בטענה, שדין ההסכם שאושר
31 להתבטל מאחר שלא הייתה צד להליך אישורו. מדובר בהליך סדור, במסגרתו עמדת
32 האפוטרופסית הייתה, שכריתת ההסכם שאושר הינה בטובתו של ש'. יתירה מזו, ההסכם שאושר
33 גובש תוך מעורבות ובהמלצת בית המשפט. לפיכך, גם אילו סברתי שהמבקשת היא יורשת
34 פוטנציאלית (ולא היא) לא היה בכך כדי לבסס זכות קנויה להישמע בהליך אישור ההסכם. קל

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 1 וחומר, שאין בכך כדי לבסס עילה לביטולו, לאחר מעשה. המבקשת איננה אפוטרופסית-על
- 2 המפקחת על האפוטרופסית הממונה - בכלל, ושעה שהאחרונה נהנית מחזקת אובייקטיביות
- 3 ומקצועיות, בעוד המבקשת מצויה בניגוד עניינים - בפרט.
- 4 19. מסקנתי עד הנה – לא מדובר באחד מאותם מקרים חריגים, בהם ראוי להכיר ב'יורש פוטנציאלי'
- 5 כצד רלוונטי להליך, שעה שהסבירות להתממשות אותה ירושה פוטנציאלית רחוקה מלהיות
- 6 קרובה לוודאי. זאת ועוד, גם אילו הוכרה המבקשת כ'יורשת פוטנציאלית' לא היה בכך כדי
- 7 להקנות לה זכות קנויה להיות צד להליך הסדור של אישור ההסכם, קל וחומר כדי לבטלו בדיעבד.
- 8 קרבה משפחתית
- 9 20. טענתה השנייה של המבקשת היא, שיש להכיר בה כ'מעוניינת בדבר' בהיותה אשתו של ש' "גם
- 10 אם היא מנותקת ממנו בגלל היותו חסוי שאינו מזהה אפילו את הקרובים לו" (לשון סעיף 8
- 11 לטיעוני המבקשת).
- 12 21. קרבה משפחתית (לבטח בין אדם לבן זוגו וילדיו) עשויה לבסס הנחה, הנעוצה בניסיון החיים,
- 13 שעניינו של המבקש היא טובתו של האדם. ברם, אותו ניסיון חיים עצמו מחייב ערנות לכך,
- 14 שקרבה משפחתית מולידה לא אחת ניגוד אינטרסים בין המבקש לאדם (או בין קרוביו לבין
- 15 עצמם, באופן המתנגש עם אינטרסים של האדם). לפיכך, קרבה משפחתית, כשלעצמה, איננה
- 16 הופכת את המבקש ל'מעוניין בדבר', וראוי לבחון את יתר נסיבות העניין.
- 17 22. הנסיבות העובדתיות שאינן שנויות במחלוקת במקרה דנא הן כדקלמן :
- 18 22.1. ש' הורחק על ידי המשטרה מדירת המגורים לבקשתה של המבקשת, עוד בחודש יולי 2013.
- 19 המבקשת אף ביקשה מבית המשפט להאריך את הרחקתו של ש' מהדירה, מעבר למועד
- 20 ההוראה המשטרית.
- 21 22.2. סמוך לאחר מכן המבקשת ביקשה לחדול מלשמש אפוטרופסית לגופו של ש', ותבעה את
- 22 ש' למזונות.
- 23 22.3. המבקשת טענה שברצונה לפגוש את ש', אך כאמור בפסק הדין בהליך לקיום מפגשים, בית
- 24 המשפט סבר שרצון זה אינו חף מאינטרסים אחרים.
- 25 22.4. המבקשת סברה, כבר בחודש ספטמבר 2016, שלנוכח מצבו הקוגניטיבי של ש' אין טעם
- 26 למפגשים ביניהם. לכן חזרה בה המבקשת מערעורה על פסק הדין שניתן בהליך לקיום
- 27 מפגשים. בכך השלימה המבקשת, הלכה למעשה, עם המשכו של נתק מוחלט בינה לבין ש'.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

- 22.5. בפועל אין קשר כלשהו בין המבקשת לבין ש' משך כשמונה שנים תמימות.
23. בשים לב לאמור לעיל, הטענה לפיה המבקשת היא אשתו של ש' המעוניינת בטובתו, ועניין זה הוא המניע אותה לפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראות, איננה תמת לב. המבקשת היא עדיין אשתו של ש', שעה שהשניים לא התגרשו. ברם, העובדות שאינן שנויות במחלוקת מצביעות בבירור על כך, שאין בין המבקשת לבין ש' ולא כלום משך כשמונה שנים. מדובר בנתק שתחילתו בתלונה של המבקשת נגד ש' שהובילה להרחקתו מדירת המגורים, המשכו בהתפטרות מתפקיד האפוטרופסית של ש' ובנקיטת הליך מזונות נגדו, וסופו במסקנת המבקשת (לכל המאוחר בקיץ 2016), לפיה אין טעם לקשר עם ש', כי "לא נשאר טעם וסיכוי כי הוא יכיר את המבקשת" (כאמור בבקשתה למחיקת הערעור על פסק הדין בהליך לקיום מפגשים). בכל הכבוד, אילו מעיינה של המבקשת היו נתונים לש', להבדיל מנכסיו, היא הייתה נאבקת ללא לאות על הזכות לטפל בו ולדאוג לו, בין שהוא מזהה אותה ובין אם לאו. למצער, הייתה המבקשת נאבקת ללא לאות על מנת לשמור על קשר עם ש', ולו על מנת לוודא שרווחתו נשמרת. והנה, המבקשת היא שיזמה את הנתק הפיסי, והסכימה שיימשך שנים, ועד עצם היום הזה. נסיבות אלה מעידות בקול ברור, שמעייני המבקשת אינם נתונים לש', ולכן היא איננה 'מעוניינת בדבר', כמשמעותו בסעיף 44 לחוק.
24. המבקשת תומכת יתדותיה בהחלטות שנתנו במקרים אחרים על ידי מותבים של בית המשפט לענייני משפחה. ראשית, בכל הכבוד, ההחלטות האמורות אינן מחייבות או מנחות. שנית, מדובר בנסיבות שונות, או בקביעות שאינן תומכות בעמדת המבקשת, כמפורט להלן:
- 24.1. א"פ (י-ם) 55120-09-16 ש.א. נ' האפוטרופוס הכללי (18.9.2017) - בפרשה זו נדונה מחלוקת בין אחים, שאחד מהם היה אפוטרופוס של האב, האם יש למבקשים זכות עיון בדו"חות שהגיש האפוטרופוס. ממילא ברי, שאין בין נסיבות המקרה שם לנסיבות דנא ולא כלום. הדבר קל וחומר, שעה שבית המשפט דחה את הבקשה לעיון בדו"חות.
- אשר לגזירה השווה שלמד בית המשפט מהגדרת 'מעוניין בדבר' בסעיף 67 לחוק הירושה, תשכ"ח-1965, לפיה מעוניין בדבר לפי החוק הוא מי "שיש לו אינטרס לגיטימי בעניין הנדון, בדרך כלל אינטרס כלכלי, גם אם אין לו נגיעה ישירה בעניין" – דעתי שונה במקצת. התכלית החקיקתית של חוק הירושה ושל חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות שונה, ושוני זה מצדיק פרשנות מותאמת למונח 'מעוניין בדבר'. לפיכך, אינני סבור שאינטרס כלכלי של המבקש מהווה "אינטרס לגיטימי" בנוגע לבקשה למתן הוראות על פי החוק. כמבואר לעיל, הדבר אפשרי רק אם יש זהות אינטרסים בין המבקש לבין האדם מושא האפוטרופסות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 42296-10-20 ש.ב.נ' פ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

24.2. תמ"ש (ת"א) 4940/00 א.י. נ' האפוטרופוס הכללי (18.04.2002) - גם בפרשה זו דובר בבקשה של לעיון בדו"חות של אפוטרופוס, ונקבע כדלקמן: משהקנה המחוקק, בחוק הכשרות, זכות לקרובי החסוי לעתור לבית המשפט בבקשות לשם שמירת האינטרסים של החסוי והגנה על ענייניו יש לפרש את הסעיף ככולל בחובו גם את הזכות לפנות בבקשה לעיון בדו"חות הכספיים...אולם, זכות זו אינה זכות עצמאית של קרובו של החסוי, אלא מדובר בזכות היונקת את חיותה מזכותו של החסוי, כי האפוטרופוס הממונה יעשה כל הדרוש לטובתו...על הפונה להצביע על פגיעה אפשרית בטובתו של החסוי ולהמציא ולו ראשית ראיה לאי מילוי של חובות האפוטרופוס כלפי החסוי כתנאי לכך שבית המשפט ייעתר לבקשתו. כך, למשל, בקשה לעיין בדו"חות, אשר מטרתה לספק יצר של סקרנות בלבד או שמקורה האינטרסים של המבקש עצמו, אשר לעיתים אף נוגדים את אינטרסים של החסוי, תידחה על הסף באשר לא תיפול בגדר אמצעים ל"שמירת ענייני החסוי (ההדגשות לא במקור). הנה כי כן, דברים אלה, להם אני מסכים, מצדיקים לדחות את הבקשה דנא ולא לקבלה.

24.3. תמ"ש (י-ם) 26850/97 פלוגי נ' פלוגית, חסויה (23.08.1999) - גם בפרשה זו נדונה בקשת ילדים לעיון בדו"חות אפוטרופוס, ובית המשפט גזר גזירה שווה מפרשנות המונח 'מעוניין בדבר' לצורך סעיף 67 לחוק הירושה. כנאמר לעיל, ובכל הכבוד, אינני מקבל גזירה שווה זו כפשוטה. בה במידה מוקשית בעיניי הקביעה, לפיה 'יורש פוטנציאלי' הוא, בהגדרה, 'מעוניין בדבר'. מכל מקום, וזה העיקר, בית המשפט דחה את הבקשה בקובעו, לאמור: בענייננו אינני בטוחה שמה שמניע את המבקשים הינו דאגה לחסויה. למרבה הצער מסקירת ההליכים המשפטיים ומדבריהם במהלך הדיונים עולה כי לאו דווקא טובתה היתה לנגד עיניהם בהליכים השונים בהם נקטו בביה"מ ומחוצה לו. דברים אלה מתאימים גם למקרה דנא.

סופו של דבר

25. לנוכח האמור, הבקשה נדחית.

26. משעה שאני סבור, שמדובר בהליך שנקט בחוסר תום לב, אני מחייב את המבקשת לשלם לשי, לילדים, לאחיות סך של 3,000 ₪ לכל אחד (9,000 ₪ בסה"כ).

תואיל המזכירות לסגור את התיק.

ניתן היום, כ"ח אייר תשפ"א, 10 מאי 2021, בהעדר הצדדים.

שמואל בר יוסף, שופט